

Marcel Leon Louis Victor Storme

3 augustus 1930 – 30 maart 2018

Inleiding

Op 30 maart 2018, Goede Vrijdag, overleed in zijn woonplaats Gent op de leeftijd van 87 jaar Marcel Storme. Storme heeft een eminente rol gespeeld bij de emancipatie van de Nederlandse taal in het Belgisch recht. Daarnaast valt zijn bijdrage aan de internationalisering van het burgerlijk procesrecht te vermelden. Marcel Storme was sinds 1991 buitenlands lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). In België was Marcel Storme ook in de politiek actief; dit facet van zijn veelzijdig leven zal hier – met uitzondering van zijn bijdrage aan de taalstrijd – vrijwel geheel buiten beschouwing blijven.

Marcel Storme en de taalstrijd

Wie vlak na de Tweede Wereldoorlog een bezoek aan Antwerpen bracht, zal het zich herinneren. Alom werd men in het Frans aangesproken. Antwerpen Nederlandstalig? Thuis misschien of onder elkaar, maar met onbekenden maakte men gebruik van het Frans. Nog in de jaren zestig van de vorige eeuw had het Frans een belangrijke plaats in de Belgische maatschappij. Gent was officieel Nederlandstalig, maar aan de universiteit sprak de bourgeoisie Frans en de beste boekhandels waren er Franstalig. Leuven maakte zelfs een heuse splitsing tussen de Katholieke Universiteit Leuven en de Université Catholique de Louvain. In deze tijd was het dat Marcel Storme het initiatief nam voor de oprichting van een Nederlandstalig tijdschrift op het gebied van het privaatrecht. Op 22 november 1963 kwamen ten huize Storme zijn drie Belgische collega's Willy Delva, Jacques Matthijs en Jan Ronse en de Nederlandse collega's Jaap Beekhuis, Jan Drion, Werner Haardt, Adriaan Pitlo en Jim Polak bijeen. Als lijn voor het nieuw op te richten tijdschrift zou gelden dat het wetenschappelijk en rechtsvergelijkend zou zijn, maar tevens nuttig voor de rechtspraak. Om het reeds bestaande *Rechtskundig Weekblad* niet in de wielen te rijden, zou *Tijdschrift voor Privaatrecht* (TPR) geen rechtspraak opnemen.

TPR: een instituut

Al meteen na de oprichting werd het TPR een groot succes. De grondslag was het tijdschrift zelf, dat viermaal per jaar met zeer omvangrijke nummers uitkwam. Natuurlijk bevatte TPR in de eerste plaats een reeks wetenschappelijke verhandelingen, veelal van rechtsvergelijkende signatuur. Verschillende bijdragen hebben het Belgische recht diepgaand beïnvloed; te denken valt aan opstellen van Van Ommeslaghe over de rechtsverwerking, Dirix over de kwaliteitsrekening, Ronse over marginale toetsing en de conversie van rechtshandelingen, de dwangsom door Marcel Storme en productenaansprakelijkheid door Cousy.

Het handelsmerk van TPR werd evenwel gevormd door de kronieken, waar de topauteurs van het betrokken vakgebied een haarscherpe schets presenterden van de ontwikkelingen van de afgelopen vier jaar of daaromtrent. Dit is opmerkelijk omdat in ons land de animo om kronieken te produceren gering is, zeker nu deze bij het turven van wetenschappelijke publicaties niet meetellen, maar als vakpublicaties worden aangemerkt.

Voorts worden jonge auteurs aangemoedigd om bijdragen te schrijven door toekenning van een prijs voor de (jonge) auteur van het beste artikel dat in een jaargang is verschenen. Over het jaar 2017 moest de jury een zestal bijdragen beoordelen, over thema's als de schenking over verschillende generaties heen: het napoleontisch wantrouwen voorbijgestreefd?, Pauliaanse vordering en nietigheidsvordering tegen vennootschapsbesluiten met externe werking aan elkaar gewaagd, verstorend procesgedrag: doeltreffend sanctioneren voor een efficiënte procesvoering, hiërarchie der remedies in de consumentenkoop: Europa versus de Verenigde Staten, relatieve beëindiging van onroerende beperkte zakelijke rechten. De prijs werd toegekend aan Sébastien De Rey voor diens bijdrage 'Excuseer? Afgedwongen excuses in het aansprakelijkheidsrecht'.

De abonnees worden tot op heden bij diverse jubilea verrast met een cadeau, zoals een herdruk van Joost De Damhouders *Practycke in civiele seacken*, P. Calamandreis *Lof der rechters* en de *Cumulatieve editie van het Burgerlijk Wetboek* (Gent, 2004, 2263 p.). Vaak is een dergelijke publicatie verschenen bij gelegenheid van een TPR-colloquium. Eens in het jaar nodigt de redactie

alle auteurs van de voorbije jaargang uit voor een dag in het groen, om – gewoonlijk in een zeer goed aangeschreven restaurant – naar een feestrede naar uit België of Nederland te komen luisteren. Een vondst is de instelling van de TPR-leerstoel, waardoor jaarlijks één of twee onderzoekers, alternerend uit België en Nederland alsmede Zuid-Afrika, drie maanden in résidence verblijven aan een universiteit van een van de twee andere landen voor onderzoek en/of onderwijs.

ERPL: een Europese offshoot

Eind jaren tachtig vatte ik het plan op om een drietalig – Duits, Engels en Frans – tijdschrift op te zetten teneinde de bekendheid met nationale rechtstelsels en Europees recht te bevorderen. Ik was niet de enige met dit idee. Een Britse collega, Basil Markesinis, attendeerde mij er op dat ook Marcel Storme met de gedachte van een drietalig tijdschrift rond liep. De contacten waren spoedig gelegd en in 1992 verscheen onder redactie van Marcel Storme en mij het eerste nummer van de *European Review of Private Law*. ERPL beoogt de ontwikkelingen in de Europese lidstaten en op internationaal niveau toegankelijk te maken voor de nationaal georiënteerde jurist. Het handelsmerk van het tijdschrift, zo heeft de Duitse rechtsvergelijker Hein Kötz opgemerkt, wordt gevormd door de vergelijkende annotaties. Aan de hand van een recente *leading case* uit Duitsland, Engeland, Frankrijk of een ander land worden vijf of zes *case notes* gepubliceerd, waarin het arrest vanuit het gezichtspunt van deze vijf of zes rechtstelsels wordt geannoteerd.

Marcel Storme heeft zich als medehoofdredacteur van het tijdschrift zeer verdienstelijk gemaakt voor ERPL. Hij heeft zorg gedragen voor een solide financiële basis en hield nauwgezet de drietaligheid in het oog. Dat Engels allengs toch de overhand heeft gekregen, is niet aan hem toe te schrijven. Wat hij nog wel heeft weten te bereiken is dat Engelstalige bijdragen gewoonlijk van een Duits- en Franstalige samenvatting zijn voorzien.

International Association for Procedural Law

In de jaren zeventig van de vorige eeuw had ik het voorrecht enige malen ons land te vertegenwoordigen bij internationale conferenties, die werden gehouden ter voorbereiding van een aanbeveling of een verdrag van de Raad van Europa. Ik placht in zo'n geval het betrokken departement te vragen wat

mijn opdracht precies was. Daar was men heel gemakkelijk in: doe wat u meent dat goed is voor de rechtsontwikkeling, maar één ding: blij af van het procesrecht. Het duidde op de vrij algemeen gedeelde gedachte dat burgerlijk procesrecht typisch nationaal was en dat harmonisatie hier niet aan de orde was. Ook rechtsvergelijking behoorde niet tot de gebruikelijke vaardigheden van de processualist.

Hier kwam in de jaren zeventig van de vorige eeuw verandering in, mede dankzij het eerste internationaal congres voor privaatrechtelijk procesrecht dat Storme in augustus 1977 te Gent met als titel *Recht met een menselijk gelaat* organiseerde (volgens een Hongaarse deelnemer was diens land Storme in 1968 voorgegaan met de organisatie van een congres). De toenmalige groten van het procesrecht van deze wereld – Cappelletti, Habscheid, Jolowicz, Kerameus, Taniguchi – waren allemaal van de partij. Met regelmatige wereldcongressen – wie herinnert zich niet het congres te Utrecht – werd het burgerlijk procesrecht geïnternationaliseerd.

Arbitrage

De navolgende anekdote ontleen ik aan de Gentse advocaat Verbist, de opvolger van Storme in de redactieraad van het (Nederlandse) *Tijdschrift voor arbitrage*. Als parlamentslid heeft Marcel Storme (hij was toen senator) een wetsvoorstel ingediend dat leidde tot de automatische uitsluiting van vorderingen tot nietigverklaring van arbitrale uitspraken, wanneer geen van de partijen een band met België had. Dat werd de ‘wet van 27 maart 1985 betreffende de nietigverklaring van scheidsrechterlijke uitspraken’. Nadien werd deze wet als ‘te verregaand’ beschouwd en met de wijziging van de Belgische arbitragewet in 1998 werd de ‘automatische uitsluiting’ van de vordering tot vernietiging teruggeschroefd tot een ‘optionele uitsluiting’, waarbij partijen dit konden overeenkomen wanneer ze geen band met België hebben. Marcel Storme wilde dus reeds in de jaren tachtig met zijn wetsvoorstel van België een aantrekkelijk land voor internationale arbitrage maken. Dus reeds meer dan dertig jaar geleden ijverde Marcel Storme voor de bevordering van de internationale arbitrage in België.

Marcel Storme en Nederland

Marcel Storme heeft veel ervaringen met Nederland en Nederlandse juristen

opgedaan. Zo was hij lange tijd voorzitter van de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, kort na de Tweede Wereldoorlog opgericht door Eduard Meijers en Emiel Van Dievoet. Jaarlijks komt de ‘vereniging met de lange naam’ afwisselend in België en Nederland bijeen om over een privaatrechtelijk, strafrechtelijk en staatsrechtelijk thema van gedachten te wisselen. Zelf heb ik hem leren kennen toen wij eind jaren zestig van de vorige eeuw beiden betrokken waren bij het tot stand brengen van een uitwisseling van staf en studenten tussen de juridische faculteiten van Gent en Leiden, welke nog altijd bestaat. Op één punt is Storme geen Nederlander geworden, maar altijd een – bourgondische – Belg gebleven: de Nederlandse lunch met karnemelk en kleffe broodjes kaas heeft hij nooit leren appreciëren.

Het gezin Storme

Wie in Gent bij Marcel Storme op bezoek kwam, kon rekenen op een warm onthaal bij zijn vrouw (Gode)Lieve, een De Schrijver van huis uit. Haar is Marcel veel verschuldigd; zelf brengt hij dat onder woorden in zijn opdracht uxori in zijn autobiografie *Storme(n) over recht en gerecht. 60 jaar leven met justitie* (Story Publishers, Gent 2010, 344, p.). De Stormes hadden twee zoons, van wie er één – Pieter – op veertienjarige leeftijd is overleden. De andere zoon, Matthias, is net als zijn vader jurist en heeft de carrière van Marcel voortgezet als hoogleraar en advocaat en als medehoofdredacteur van TPR en van ERPL. Met zijn vrouw Lieve Vanschoubroeck (inderdaad, dezelfde voornaam als die van zijn moeder) heeft Matthias voor vier kleinkinderen en één achterkleinkind gezorgd.

Ook de vader van Marcel, Jules, was advocaat en stichter van de advocaten-associatie Storme, Leroy, Van Parys, die in 2016 het eerste eeuwfeest vierde. Bij gelegenheid daarvan verscheen *SLVP 1915-2015. Een Gents advocatenkantoor ‘de longue durée’*, 2016, 163 p.

De persoon Storme

Marcel Storme werd op 3 augustus 1930 geboren te Gent. Hij studeerde rechten te Gent, Londen en Parijs. Van 1954-1995 was hij als assistent en nadien hoogleraar verbonden aan de Rijksuniversiteit Gent. Op 20 oktober 1995 nam hij afscheid met het uitspreken van een rede getiteld *Ik die bij sterren*

sliep en 't haar der ruimten droeg: metabletica van het procesrecht (Mys & Breesch, Gent 1995, 112 p.).

Storme was een erudiet iemand, zeer belezen. In een Kluwercahier van mei 1991 schrijft hij daar zelf over: 'Ik beschouw het als bijzonder *boring* om, buiten het professionele, juridische literatuur door te nemen. Er bestaan uitzonderingen; hiertoe reken ik Van Caeneghems *Judges, legislators and professors: een schitterende synthese van de rechtsvorming* en W. Van Gervens *Het beleid van de rechter, een originele en inspirerende probleemstelling*. En vervolgens gaat het over Guido Gezelle, Franz Kafka, Robert Musil en D.M. Thomas.

Marcel Storme heeft bij leven menig eerbetoon ontvangen. Zo ontving hij een eredoctoraat van de Marie Curie universiteit te Lublin en een ereprofessoraat van de China University for political and legal studies te Beijing. Hij was commandeur in de orde van Oranje-Nassau. Bij gelegenheid van het veertigjarig bestaan van het TPR ontving Storme een liber amicorum met 43 bijdragen, waarvan acht uit Nederland. Bij zijn emeritaat kreeg Storme een originele 'tijdschriftenhommage', waarin talloze Belgische en Nederlandse tijdschriften participeerden. Op 6 april 2018 vond in de O.L.V. Sint-Pieterskerk te Gent de afscheidsdienst plaats.

Bronnen

- M.L.L.V. Storme, *Het proces. Als in een spiegel*, Cleveringalezing 1987, 58 p.
SLVP 1915-2015. Een Gents advocatenkantoor 'de longue durée', 2016, 163 p.
Marcel Storme, *Storme(n) over recht en gerecht. 60 jaar leven met justitie*, Story Publishers, Gent 2010, 344, p.
Marcel Storme, *Towards a justice with a human face*, Springer, 1977, 590 p.